

Masashi Tanaka – pienuuden ylistys

Kun luin viime Sarjainfosta, että Masashi Tanakan viides Gon-albumi Gon Swimmin' on voittanut Eisner-palkinnon parhaana käännettynä albumina, olin iloinen paristakin syystä. Ensimmäinen siksi, ettei japanilaista sarjakuvaa ei ole täällä lännessä juuri palkinnoilla muistettu ja toiseksi siksi, että Gon, tuo tyrnävä pikku dinosaurus, kuuluu omiin suuriin (tai siis oikeammin pieniin) suosikkeihini jo vuosien takaa. Eikä tämä ollut edes ensimmäinen kerta, kun Gonista muistetaan palkinnoin. Pikku sauropodimme seikkailujen neljä ensimmäistä osaa saivat Harvey Awardin pari vuotta sitten.

Ari-Matti Sarén

On itse asiassa merkillistä, ettei mangaa ole tämän enempää palkintopalleilla nähty, kun ottaa huomioon, kuinka paljon sitä nykyisin lännessä julkaistaan. Syitä on tietysti helppo arvuutella. Osaltaan kyseessä lienee puhdas protektionismi parhaan kolonialismin henkeen. Varsinkin ranskalaisille tuntuu Japanin sarjakuvamarkkinoiden kauppataseen ylijäämäisyys olevan suorastaan arka asia. Sen verran suuri uutinen tuntuu olevan jokainen japaniksi käännetty ranskalainen sarjakuva. Toinen syy lienevät vain erot sarjakuvan kielessä ja tarinankerronnan konventioissa. Länsimaiset arvostelijat ja lukijat tuntevat usein kiinnittävän runsaasti huomiota seikkoihin, jotka japanilaisille lukijoille ovat liian merkityksellisiä yksityiskohtia. Eikä asiaa tietenkään auta sekään, että varsinkin englantilaisella kielialueella isojen aseiden ja somien

tyttösten esiintymisellä tuntuu olevan paljon suurempi vaikutus julkaisupäätösten tekoon kuin sarjakuvallisilla tai muilla taiteellisilla arvoilla. (Tätä ei nyt pidä käsittää siten, että viihteelliset ja muut arvot olisivat toisensa pois sulkevia tekijöitä. Esimerkiksi Masamune Shirow'n töissä kummatkin lajit elävät sulassa sovussa.)

Mutta jo riittää sarjakuvapoliittinen propaganda, palatkaamme "päivänsankariimme". Vuonna 1962 syntynyt Masashi Tanaka on kotoisin Gotsusta, Shimanen alueelta, mutta asuu nykyisin Tokiossa, niin kuin ylivoimaisesti suurin osa muistakin ammattimangakoista. Gonin seikkailuja hän on piirtänyt vuodesta -92. Japanissa ne ilmestyvät Kodansha-kustantamon Weekly Morning-lehdessä tuskastuttavan hitaalla neljän episodin vuosivauhdilla, ennen kuin ne

kerätään albumeiksi, jotka tyypillisesti myyvät kukin reilusti yli neljännesmiljoonaa nidettä. Tähän mennessä on ilmestynyt viisi Gon-albumia.

Gon on ahne, utelias ja mukavuu-denhaluinen pikkuruinen dinosaurus, joka kiertele maailmaa reilut sata miljoonaa vuotta sen jälkeen kun viimeisenkin sen sukukunnan edustajan on luultu hävinneen maan päältä. Ihmekö tuo: Gon on aivan liian jäärapäinen kuollakseen sukupuuttoon. Gon saattaa olla lajinsa viimeinen, mutta yksinäinen se ei silti ole. Se on asustellut niin pohjois-Amerikan havumetsävyöhykkeellä susien parissa, Afrikan savannialueella kissapetojen kera kuin etelämantereella pingviinien keskuudessakin.

Aiheet tarinoihinsa Tanaka saa epäilemättä luontodokumenteista. Gon-

episodeissa toistuvat kohtaukset, joita olemme tottuneet näkemään lukemattomina toisintoina televisiossa; merikilpikonnien poikasten epätoivoinen ryntäys kohti merta, harmaakarhut kalastamassa lohja kädellään läimäytyksellä ja niin edelleen... Perusasetelmat ovat tuttuja, mutta Tanakan käsittelyssä niistä syntyy hykerryttävän hauskoja pikku moraalityttöjä siitä, miten eloonjäämisen taistelussa päättäväisyys – ja söpöys – ovat aivan yhtä vaarallisia aseita kuin terävät kynnet tai hohtavat hampaat.

Ensimmäistäkään ihmistä tai ihmisen toiminnan jälkeä Gon ei ole matkoillaan kohdannut. Jotenkin ihmiset savuavine tehtaineen eivät sopsikaan tähän vuodenaikojen tahtiin omia ratojaan rauhallisesti soljuvaan maailmaan. Gonin maailmassa syödään ja tullaan syödyksi, mutta kaiken yllä leijuu kuitenkin tietynlainen yksinkertaisen viattomuuden henki. Ainoa todellinen synty tässä maailmassa on kiusata pienempiään, eikä sekään ole anteeksiantamattontaa. Tosin siitä seuraa usein varsin äkillinen ja fyysinen rangaistus. Ainakin jos Gon on maisemissa.

Gon esilintyi ensimmäistä kertaa Tanakan aiemmassa sarjakuvassa Flash, joka sijoittuu villiin länteen. Sen pääosassa on Flash, harvasanainen bandiitti, joka kolmen albumin ajan sai aina niin rahat kuin työntökin – joskin yleensä hieman totutusta poikkeavalla tavalla. Sarjan viimeisessä episodissa Flash löytää ja kasvattaa apurikseen pienen dinosauruksen. Flashista ei sen koommin ole kuulunut mitään, mutta parin vuoden tauon jälkeen Gon palasi omas-

sa nimikkosarjassaan – ja jatkaa edelleen.

Samaan aikaan Flashin kanssa Tanaka piirsi sarjoja Bouken Victoria-gou ja Samurai daibouken, kumpaakin yhden albumillisen verran. Ennen Gonin aloittamista hän ehti vielä piirtää albumillisen hilpeää sanatonta fantasiasarjaa U.P.O. (Unidentified Prince Object). Näitä en ole länsimaisina painoksina nähnyt, mutta koska Tanaka käyttää sanoja kautta linjan säästeliäästi tai ei ollenkaan, ne voi mainiosti etsiä käsiin – japanilaisina painoksina, jos vain jostain onnistuu löytämään.

Ensimmäinen asia, minkä Tanakan töistä huomaa, on hänen suorastaan hengästyttävä piirrostyylinsä. Hän piirtää ruutunsa täpötäyteen pieniä yksityiskohtia ja käyttää loputtomasti hentoa viivavarjostusta. Jollain ihmeellisellä tavalla hänen kuvansa ovat kuitenkin samanaikaisesti sekä monimutkaisia että selkeitä. Kuvat aukeavat lyhyelläkin vilkaisulla, mutta toisaalta ne kestävät loputonta tuijottamista. Osittain tässä auttaa varmasti se, että Tanaka käyttää melko vähän ruutuja. Usein kuvat täyttävät koko sivun tai jopa koko aukeaman ja milloin sivulla on paljon ruutuja, hän antaa niille suuret marginaalit ja runsaasti tilaa hengittää.

Tanakan kuvat ovat toki teknisesti mestarillisia, mutta hänen todellinen neroutensa näkyy siinä, miten hän onnistuu esittämään lähes eläinkirjantarkoilla piirroksillaan niin laajan kirjon perusihmillisiä tunteita. Hänen eläinhahmonsä suuttuvat, pelkäävät, kadehtivat, surevat ja kokevat onnistumisen

riemua juuri niin kuin kaikki meistä. Siksi niihin onkin niin helppo samautua.

Gon ei pohjimmitaan ole sarjakuva pienestä dinosauruksesta. Se ei ole edes sarjakuva eläimestä. Se on sarjakuva meistä itsestämme. Ainakin Tanaka on rehellinen tässä suhteessa. Usein tuntuu, että ne dokumentit, joita hän käyttää lähteensä kertovat paljon enemmän tekijöistään kuin kohteestaan ilman että niiden tekijät edes tiedostaisivat asiaa. Ehkäpä heidänkin kannattaisi lukea Gonista? **○**

